

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZBORU NARODNIH POSLANIKA

Član 1.

U Zakonu o izboru narodnih poslanika ("Službeni glasnik RS" br. 35/00, 57/03- US, 72/03-dr. zakon, 75/03-ispr. Dr. zakona, 18/04, 85/05-dr. zakon, 101/05-dr. zakon, 104/09-dr. zakon), u članu 7. reči: "Vrhovni sud Srbije" zamenjuju se rečima: "Upravni sud".

Član 2.

Član 10. menja se i glasi:

"Član 10.

Pravo da bira poslanika i da bude biran za poslanika ima punoletan poslovno sposoban državljanin Republike Srbije sa prebivalištem u Republici Srbiji (u daljem tekstu: birač)."

Član 3.

U članu 22. stav 1. reči: „opštinskog suda“ zamenjuju se rečima: „nadležnog suda“.

U stavu 2. reči: „opštinskog suda“ zamenjuju se rečima: „nadležnog suda“, a reči: „u biračkom spisku“ zamenjuju se rečima: „u izvodu iz biračkog spiska“.

Član 4.

U članu 25. stav 1. reči: "predsednik Narodne skupštine Republike Srbije" zamenjuju se rečima: "predsednik Republike".

Član 5.

U članu 26. broj: "90" zamenjuje se brojem: "60".

Član 6.

U članu 27. stav 3. reči: „od dana održavanja izbora“ zamenjuju se rečima „od dana proglašenja konačnih rezultata izbora“.

Član 7.

U članu 40. stav 1. menja se i glasi:

„Kandidate mogu, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, predlagati registrovane političke stranke i stranačke koalicije (u daljem tekstu: političke stranke), kao i grupe građana.“.

Član 8.

U članu 40a stav 1. reči: "mora biti po jedan kandidat" zamenjuju se rečima: "mora biti najmanje po jedan kandidat".

Član 9.

U članu 43. stav 3. reči: „opštinskom sudu“ zamenjuju se rečima: „nadležnom sudu“.

Član 10.

U članu 72b st. 3. i 4. menjaju se i glase:

"Ministarstvo nadležno za poslove uprave priprema i overava posebne izvode iz biračkog spiska za svaki zavod i dostavlja ih Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od dana donošenja rešenja o zaključenju biračkog spiska.

Posebne izvode iz stava 3. ovog člana Republička izborna komisija dostavlja biračkim odborima u zavodima."

Član 11.

Član 73. menja se i glasi:

"Član 73.

Birači koji su na odsluženju vojnog roka, na vojnoj vežbi ili na školovanju u jedinicama ili ustanovama Vojske Srbije glasaju na objavljenom biračkom mestu koje je najbliže jedinici ili ustanovi u kojoj služe vojni rok ili se nalaze na vojnoj vežbi, odnosno na školovanju.

Republička izborna komisija, najkasnije 20 dana pre dana održavanja izbora, u "Službenom glasniku Republike Srbije" objavljuje na kojim će, već određenim, biračkim mestima glasati vojnici koji su na odsluženju vojnog roka, na vojnoj vežbi ili na školovanju u jedinicama ili ustanovama Vojske Srbije.

Ministarstvo nadležno za poslove uprave priprema i overava posebne izvode iz biračkog spiska za glasanje birača iz stava 1. ovog člana i dostavlja ih Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od dana donošenja rešenja o zaključenju biračkog spiska.

Posebne izvode iz stava 3. ovog člana Republička izborna komisija dostavlja biračkim odborima na biračkim mestima na kojima glasaju birači koji su na odsluženju vojnog roka, na vojnoj vežbi ili na školovanju u jedinicama ili ustanovama Vojske Srbije."

Član 12.

U članu 73a stav 1. reči: "državne zajednice Srbija i Crna Gora" zamenjuju se rečima: "Republike Srbije".

Posle stava 1. dodaju se novi st. 2. i 3, koji glase:

"Ministarstvo nadležno za poslove uprave priprema i overava posebne izvode iz biračkog spiska za glasanje birača iz stava 1. ovog člana i dostavlja ih Republičkoj izbornoj komisiji u roku od 24 časa od dana donošenja rešenja o zaključenju biračkog spiska.

Posebne izvode iz stava 2. ovog člana Republička izborna komisija dostavlja ministarstvu nadležnom za inostrane poslove koje ih, zajedno sa ostalim izbornim materijalom, prosleđuje na sva biračka mesta u inostranstvu."

Dosadašnji st. 2, 3. i 4. postaju st. 4, 5. i 6.

Član 13.

Član 84. menja se i glasi:

"Član 84.

Republička izborna komisija će najkasnije u roku od 10 dana od dana objavljivanja ukupnih rezultata izbora sve dobijene mandate sa izborne liste dodeliti kandidatima po redosledu na izbornoj listi, počev od prvog kandidata sa liste."

Član 14.

U članu 88. posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

"Poslanik podnosi ostavku Narodnoj skupštini Republike Srbije, overenu u skladu sa zakonom kojim se uređuje overavanje potpisa, lično, preko punomoćnika ili poštom preporučeno, u roku od tri dana od dana overe. Ako se ostavka podnosi poštom, dan predaje ostavke pošti smatra se kao dan predaje ostavke Narodnoj skupštini."

Dosadašnji stav 2. postaje stav 3.

Dosadašnji stav 3, koji postaje stav 4, menja se i glasi:

"Dan prestanka mandata konstatuje Narodna skupština Republike Srbije odmah posle prijema obaveštenja o razlozima za prestanak mandata poslanika, na sednici koja je u toku, odnosno na prvoj narednoj sednici."

Član 15.

U članu 92. stav 2. se menja sa dva nova stava, koji glase:

„Kad poslaniku prestane mandat pre isteka vremena na koje je izabran, mandat se dodeljuje prvom sledećem kandidatu sa iste izborne liste kome nije bio dodeljen mandat.

Kad poslaniku – pripadniku manje zastupljenog pola na izbornoj listi prestane mandat pre isteka vremena na koje je izabran, mandat se dodeljuje prvom sledećem kandidatu – pripadniku istog pola sa te izborne liste."

Dosadašnji st. 3. i 4. postaju st. 4. i 5.

U dosadašnjem stavu 5, koji postaje stav 6, reči: "st. 2. i 3." Zamenjuju se rečima: "st. 2, 3. i 4."

Član 16.

U članu 97. st. 1, 3. i 4. reči: "Vrhovni sud Srbije" u različitom padežu zamenjuju se rečima: "Upravni sud" u odgovarajućem padežu.

Stav 6. menja se i glasi:

"Odluka doneta u postupku po žalbi je pravnosnažna i protiv nje se ne mogu podneti vanredna pravna sredstva predviđena zakonom kojim se uređuje upravni spor."

Član 17.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a odredbe čl. 13. i 15. ovog zakona primenjuju se od raspisivanja narednih izbora za narodne poslanike Narodne skupštine Republike Srbije.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona je član 99. stav 1. tačka 7. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Narodna skupština donosi zakone i druge opšte akte iz nadležnosti Republike Srbije i član 102. stav 4. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da se izbor, prestanak mandata i položaj narodnih poslanika uređuje zakonom.

II. Razlozi za donošenje zakona

Ovim zakonom usklađuju se odredbe Zakona o izboru narodnih poslanika, koji je donet 2000. godine a izmenjen 2004. godine, sa Ustavom Republike Srbije i zakonima koji uređuju pojedina pitanja od značaja za sprovođenje izbora za narodne poslanike (Zakon o uređenju sudova, Zakon o jedinstvenom biračkom spisku, Zakon o političkim strankama, Zakon o upravnim sporovima).

Polazeći od Ustava Republike Srbije i opredeljenosti za evropske integracije i članstvo u Evropskoj uniji, težeći da pravni i politički sistem uskladimo sa evropskim principima i vrednostima, ovim izmenama Zakona o izboru narodnih poslanika potvrđuje se načelo da su građani nosioci suverenosti, obezbeđuje se ustavno pravo građana da na izborima odlučuju o tome koji kandidati će ih predstavljati i otklanjaju elementi posrednosti izbora.

Uređivanjem načina na koji se podnosi ostavka na funkciju narodnog poslanika potvrđuje se da ostavka, kao jedan od razloga za prestanak mandata narodnog poslanika pre isteka vremena na koje je izabran, suštinski predstavlja stvarnu i slobodno izraženu volju narodnog poslanika i lični čin neposredno izabranog predstavnika građana, čime se dosledno primenjuje ustavni princip da niko ne može prisvojiti suverenost od građana niti uspostaviti vlast mimo slobodno izražene volje građana.

III. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta i pojedinačnih rešenja

Članom 1. Predloga zakona vrši se usklađivanje člana 7. Zakona o izboru narodnih poslanika (u daljem tekstu: Zakon) sa Zakonom o uređenju sudova ("Službeni glasnik RS", br. 116/08, 104/09 i 101/10), kojim je Upravni sud određen kao nadležan za rešavanje u upravnim sporovima.

Članom 2. usklađuje se član 10. Zakona sa članom 52. Ustava Republike Srbije, kojim je definisano izborno pravo.

Članom 3. usklađuje se član 22. Zakona sa Zakonom o uređenju sudova u pogledu nadležnosti suda i sa Zakonom o jedinstvenom biračkom spisku ("Službeni glasnik RS", broj 104/09), u delu koji se odnosi na nadležnost ministarstva nadležnog za poslove uprave i Republičke izborne komisije u pogledu vođenja biračkog spiska po njegovom zaključenju.

Članom 4. usklađuje se član 25. Zakona sa članom 101. stav 1. Ustava Republike Srbije, kojim je utvrđeno da izbore za narodne poslanike raspisuje predsednik Republike.

Članom 5. usklađuje se član 26. Zakona sa članom 101. stav 1. i članom 109. stav 6. Ustava Republike Srbije, kojima je propisano da izbori moraju da se okončaju u roku od 60 dana od dana raspisivanja izbora.

Članom 6. usklađuje se član 27. Zakona sa članom 101. stav 2. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da se prva sednica Narodne skupštine održava najkasnije 30 dana od dana proglašenja konačnih rezultata izbora.

Članom 7. usklađuje se član 40. Zakona sa Zakonom o političkim strankama („Službeni glasnik RS“, broj 36/09), kojim se stavljaju van snage Zakon o političkim organizacijama ("Službeni glasnik SRS", broj 37/90 i "Službeni glasnik RS", br. 30/92, 53/93, 67/93, 48/94 i 101/05) i Zakon o udruživanju građana u udruženja,

društvene organizacije i političke organizacije koji se osnivaju za teritoriju Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("Službeni list SFRJ", broj 42/90 i "Službeni list SRJ", br. 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 i 73/00), u delu koji se odnosi na političke organizacije.

Članom 8. precizira se rešenje člana 40a Zakona, tako da među svaka četiri kandidata na izbornoj listi može da bude i više od jednog kandidata - pripadnika manje zastupljenog pola na listi, vodeći računa o tome da na izbornoj listi mora biti najmanje 30% pripadnika tog pola.

Članom 9. usklađuje se član 43. Zakona sa Zakonom o uređenju sudova, u pogledu nadležnosti suda.

Članom 10. usklađuju se odredbe člana 72b Zakona sa članom 19. Zakona o jedinstvenom biračkom spisku, kojim je propisano pripremanje i dostavljanje izvoda iz biračkog spiska.

Članom 11. menja se član 73. Zakona radi terminološkog usklađivanja sa Ustavom Republike Srbije i članom 19. Zakona o jedinstvenom biračkom spisku.

Članom 12. usklađuju se odredbe člana 73a Zakona sa Ustavom Republike Srbije i Zakonom o jedinstvenom biračkom spisku. Naime, početkom primene Zakona o jedinstvenom biračkom spisku (25. decembar 2011. godine) prestaju da važe čl. 12. do 24. i čl. 73b, 73v i 73g Zakona o izboru narodnih poslanika. Prestankom važenja odredbe člana 73g stav 2. Zakona nastaje pravna praznina u pogledu pitanja dostave overenih izvoda iz biračkog spiska za glasanje birača u inostranstvu. Dopunom člana 73a novim st. 2. i 3. rešava se ovo pitanje.

Članom 13. menja se član 84. Zakona tako da dodelu mandata nakon sprovedenih izbora za narodne poslanike vrši Republička izborna komisija prema redosledu kandidata na izbornoj listi, počev od prvog kandidata sa liste. Ovakvo rešenje je u skladu sa stavom Ustavnog suda da poštovanje ustavnog principa slobodnih i neposrednih izbora u sistemu srazmernog predstavništva i zatvorenih izbornih lista podrazumeva da redosled kandidata na listi obavezuje podnosioca izborne liste pri raspodeli dobijenih poslaničkih mandata i da se mandati dodeljuju kandidatima po redosledu po kojem su njihova imena navedena na izbornoj listi. Takođe, predloženo rešenje je u skladu i sa Zajedničkim mišljenjem Venecijanske komisije Saveta Evrope i Kancelarije OEBS za demokratske institucije i ljudska prava (OEBS/ODIHR), kojim je kritikovan postojeći član 84. Zakona, jer omogućava političkim strankama da nakon izbora proizvoljno odaberu koji će kandidati sa izbornih lista postati narodni poslanici, čime se ograničava transparentnost sistema i političkim strankama daje disproporcionalno snažnija pozicija u odnosu na kandidate sa izborne liste. Dodela poslaničkih mandata kandidatima prema njihovom redosledu na izbornoj listi omogućiće biračima da znaju koji kandidati imaju najviše izgleda da dobiju mandate, kao rezultat njihovog glasanja za određenu izbornu listu.

Članom 14, kojim se dodaje novi stav u članu 88. Zakona, precizira se način podnošenja ostavke na funkciju narodnog poslanika kao jedan od razloga za prestanak mandata poslaniku pre isteka vremena na koje je izabran. Predloženim rešenjem otklanja se svaka mogućnost da se ostavka podnese protiv volje narodnog poslanika. Ovo rešenje je u skladu sa članom 198. Poslovnika Narodne skupštine, kojim je uređen postupak nakon podnošenja ostavke u Narodnoj skupštini. Takođe, predloženim rešenjem je precizirano da se dan prestanka mandata narodnog poslanika pre isteka vremena na koje je izabran konstatuje odmah, ukoliko je sednica Narodne skupštine u toku, odnosno na prvoj narednoj sednici Narodne skupštine.

Članom 15. menjaju se odredbe člana 92. Zakona, tako da se dosledno primeni princip dodele poslaničkih mandata prema redosledu kandidata na izbornoj listi. Jedino odstupanje od redosleda na izbornoj listi je posledica obaveze da manje

zastupljeni pol na izbornoj listi bude u određenom procentu predstavljen u Narodnoj skupštini, tako što se upražnjeno mesto narodnog poslanika – pripadnika manje zastupljenog pola na izbornoj listi popunjava kandidatom istog pola sa iste izborne liste.

Članom 16. usklađuje se član 97. Zakona sa Zakonom o uređenju sudova, kojim je Upravni sud određen kao nadležan za rešavanje u upravnim sporovima i vrši se terminološko usklađivanje sa novim Zakonom o upravnim sporovima ("Službeni glasnik RS", broj 111/09).

Članom 17. utvrđuje se da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“, u skladu sa članom 196. stav 4. Ustava Republike Srbije, s tim što će se odredbe čl. 13. i 15. ovog zakona primenjivati od raspisivanja narednih izbora za narodne poslanike.

IV. Procena sredstava potrebnih za sprovođenje zakona

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. Razlozi za donošenje zakona po hitnom postupku

Donošenje zakona po hitnom postupku se predlaže u cilju izvršavanja obaveza iz Akcionog plana za ispunjavanje preporuka iz Godišnjeg izveštaja Evropske komisije za 2010. godinu, radi ubrzanja sticanja statusa kandidata Republike Srbije za članstvo u Evropskoj uniji, kojim je utvrđeno da Zakon o izboru narodnih poslanika treba izmeniti do juna 2011. godine.